

"A szenvedés felszítja a szeretetet"

A Szent Kereszt
felmagasztalásának ünnepére
(szeptember 14.) idézünk Szent
II. János Pál pápa apostoli
leveléből, a "Salvifici Doloris"
című levélből, amelyben a
szenvedés mély emberi és isteni
jelentéséről írt.

2023.09.14.

**Részletek II. János Pál pápa
Salvifici doloris kezdetű apostoli
leveléből**

(1984. február 11., a Lourdes-i Szűzanya ünnepén)

5. Az emberi szenvedés sokkal tágabb, változatosabb, több irányba terjed ki. Az emberek különféleképp szenvednek, s ezek felismerésére az orvostudomány még legfejlettebb szakágaival együtt sem mindig képes. A szenvedés a betegségnél is szélesebb körű, összetettebb jelenség. Még mélyebbre gyökerezik, magának emberségünknek mélyére. Némi fogalmat a fizikai és az erkölcsi szenvedés megkülönböztetésével alkothatunk erről. A különbségtétel alapja az emberi szenvedés kettős területe. A testi és lelki összetevőre mutat rá, amelyek a legközvetlenebbül alá vannak vetve a szenvedésnek. Amennyiben bizonyos fokig rokon értelemben használjuk a „szenvedés” és a „fájdalom” szavakat: a *fizikai szenvedés* akkor jelenik meg, amikor valami módon „fáj a testünk”, míg

azerkölcsi szenvedés „a lélek fájdalma”. Amikor erről szólunk, spirituális természetű szenvedésre gondolunk, s nemcsak az erkölcsi vagy fizikai szenvedés lélektani kísérőjelenségeire...

Krisztus szeretete által győzte le a szenvedést

18. *Krisztus önként és ártatlanul szenved.* Szenvedése magában foglalja azt a kérdést, amely bizonyos értelemben radikális módon jutott kifejezésre Jób könyvében. Krisztus azonban nemcsak magával viszi ugyanezt a kérdést (s teszi ezt még gyökeresebben, hiszen ő nemcsak ember, mint Jób, hanem Isten egyszülött Fia), hanem hordozza a kérdésre adható legtokéletesebb választ is... A „kereszt tanítása” egyszer s mindenkorra szóló valóságtartalommal tölti meg az ősi próféciában megjelenő képet. Krisztus nyilvános tanítói

tevékenységének számos helye,
szövegrészlete tanúskodik arról,
miként fogadja el kezdettől fogva a
szenvedést, amely az Atya akarata a
világ üdvösségeért. A tanítás
csúcspontjának azonban a
Getszemáni kertben mondott imádság
bizonyul. Szavainak – „Atyám, ha
lehetséges, kerüljön el ez a hely, de
ne úgy legyen, ahogyan én akarom,
hanem ahogyan te”, s tovább:
„Atyám, ha nem kerülhet el ez a
hely anélkül, hogy ki ne igyam,
legyen akaratod szerint” – gazdag
mondanivalója van. Annak a
szeretetnek igaz voltáról
tanúskodnak, amelyet az egyszülött
Fiú engedelmességével ajándékoz az
Atyának. Ugyanakkor
szenvedéseinek igazságát is
tanúsítják. Krisztus Getszemáni
kertben mondott imádságának szavai
a szenvedés igazsága révén tanúsítják
a szeretet igazságát. Krisztus szavai
tökéletes egyszerűségükkel
alapjaiban erősítik meg a szenvedés

emberi igazságát: a szenvedés mindannak a rossznak elviselése, amely előtt összeborzad az ember. Az ember – akárcsak Krisztus a Getszemáni kertben – azt kéri: „kerüljön el”...

A Getszemániban elhangzottak után azután ott állnak a Golgotán kimondott szavak, amelyek elárulják az átélt kegyetlen szenvedésnek a világtörténelemben egyedülálló mélységét. Amikor Krisztus felkiált: „Istenem, Istenem, miért hagytál el engem”, szavai nemcsak azt az elhagyatottságot fejezik ki, amelyről az Ószövetségben többször is hallunk, különösen a zsoltárokból, s közülük is főként a 22(21). zsoltárban, amelyből az idézett szavak származnak. Azt mondhatjuk: ezek az elhagyatottságot panaszoló szavak Atya és Fiú elválaszthatatlan egységében születnek, mégpedig azért, mert az Atya „az ő vállára rakta mindnyájunk gonoszságát”.

Ennek kapcsán mondhatja Szent Pál: „Ő azt, aki bűnt nem ismert, 'bűnné' tette értünk”. Krisztus a szörnyű teherrel együtt annak a rossznak teljességét is átérzi, amit a bűn – az Istennek való háttáfordítás – foglal magában. Az Atyához való fiúi ragaszkodásának isteni mélységében emberileg kifejezhetetlen mértékben éli át az Atyától eltávolodó, őt elutasító, az Istennel szakító ember szenvedését. De épp e szenvedés útján viszi végbe a megváltás művét s mondhatja el, midőn haldoklik: „Beteljesedett”.

24. Azt jelentené ez, hogy a Krisztus által véghezvitt megváltás nem teljes? Korántsem. Csak annyit jelent, hogy a megváltás, amely az engesztelő szeretet erejében megvalósul, szüntelenül nyitva áll minden, az emberi szenvedésben kifejeződő szeretet előtt. Ebben a dimenzióban – a szeretet dimenziójában – a már teljes

egészében végbement megváltás valamiképpen állandóan megvalósul. Krisztus tökéletes módon vitte végbe a megváltást, de nem zárta le. A megváltó szenvedésben, amely által a világ megváltása is megtörtént, Krisztus kezdettől fogva kitárta önmagát, s szüntelenül kitárja minden emberi szenvedés előtt. Igen, Krisztus megváltó szenvedésének lényegéhez az is hozzátartozik, hogy állandó kiegészülést követel.

Krisztus így, a minden emberi szenvedés iránti nyitottságával vitte végbe, saját szenvedése árán, a világ megváltásának művét. E megváltás tehát – ha Krisztus szenvedésével teljesen végbement is – tovább él és fejlődik az emberi történelemben. Krisztus testében, az Egyházban él és fejlődik, s ebben a dimenzióban – a Krisztussal való egyesülés erejében – minden emberi szenvedés kiegészíti Krisztus szenvedését. Úgy egészíti ki,

ahogyan az Egyház Krisztus megváltói művét is kiegészíti.

A szenvedés evangéliuma

25. Krisztus keresztyének és feltámadásának tanúi a szenvedés sajátos evangéliumát közvetítették az Egyháznak és az emberiségnek. Ezt az Evangéliumot maga a Megváltó írta le először saját, szeretetből vállalt szenvedésével, hogy az ember „el ne vesszen, hanem örök élete legyen”. Szenvedése – tanításának élő igéjével együtt – bőséges forrássá lett mindazok számára, akik – tanítványainak és hitvallóinak első nemzedékében, majd mindazokban, akik a századok során követték őket – részesültek Jézus szenvedéséből.

S legfőképp: éppoly vigasztaló, mint evangéliumi és történeti szemmel helytálló dolog észrevennünk azt, hogy Krisztus közelében – a legelső és szemmel láthatóan kiemelt helyen, azaz mellette – mindig ott áll Szent

Anyja, hogy teljes életével tanúságot tegyen a szenvedés e sajátos Evangéliumáról. Benne a számos gyötrő szenvedés oly láncolattá fonódik össze, hogy nemcsak rendíthetetlen hitét bizonyítja, hanem azt is elmondhatjuk róla, hogy legalább annyira hozzá is járult a mindennek megváltásához. Valójában az angyallal folytatott titokzatos beszélgetéstől kezdve átlátta azt az – anyai küldetésében rejlő – „rendeltetést”, hogy egyedi és megismételhetetlen módon kell osztoznia magának a Fiúnak a küldetésében. A feladat megerősítése pedig nagyon hamar érkezett, akár a Jézus betlehemi születése körüli eseményeket, akár az agg Simeon kifejezett előrejelzését – midőn az éles tűrről beszélt, amely átjárja majd Mária lelkét –, akár azokat a szorongásokat és nélkülözéseket tekintjük, amelyek a Heródes kegyetlen határozata által kiváltott Egyiptomba menekülés közben érték.

S még inkább Fia rejtett és nyilvános életének eseményei után – amelyekben kétségkívül páratlan érzékenységgel osztozott – a Kálvárián érte el tetőpontját, emberi szempontból immár nehezen elképzelhető fokon, a Boldogságos Szűz Mária szenvedése, amely, Jézusé mellett, titokzatos és természetfölötti mértékben termékenynek bizonyult az egyetemes üdvösség létrejöttében. Amikor fölment a Kálváriára, amikor ott „állt” a kereszt tövében a szeretett tanítvánnyal együtt, egészen sajátos mértékben részesült Fiának megváltó halálában; miként a szavak is, amelyeket Fia ajkáról befogadhatott, mintegy ünnepélyes megbízást jelentettek arra az egyedülálló Evangéliumra, amelyet hívő közössége számára hirdetnie kellett.

A Boldogságos Szűz Mária, aki jelenlétével tanúja, együtt szenvedésével pedig részese volt Fia

szenvedésének, példátlan módon gazdagította a szenvedés Evangéliumát, amelynek nem egy lapját Fiával együtt írta. Előre igazolta a páli igét, amelyet fejtegetésünk elején idéztünk. Őt illeti a lehető legtöbb jog, hogy elmondhassa: „kiegészíti testében – miként már megtette szívében – azt, ami Krisztus szenvedéséből hiányzik”.

Krisztus felülmúlhatatlan példájának fényében – amely egyedülálló mértékben tükröződik s válik láthatóvá Anyja életében – a szenvedés Evangéliuma az apostolok tapasztalata révén kimeríthetetlen forrássá válik az Egyház történelmében egymást követő újabb és újabb nemzedékek számára. A szenvedés Evangéliuma nemcsak arról tanúskodik, hogy az Evangéliumban az Örömhír egyik témájaként jelen van a szenvedés is; hanem a szenvedés üdvözítő erejéről

és jelentőségéről Krisztus messiási küldetésében s – ennek folytatásaképp – az Egyház küldetésében és hivatásában is.

26. S ha a szenvedés

Evangéliumának első nagy fejezetét azok írják meg, nemzedékeken át, akik üldözést szenvednek Krisztusért, ennek az Evangéliumnak egy másik nagy fejezete is bontakozóban van a történelemben. Megalkotásában mindazok részt vesznek, *akikegyütt szenvednek* Krisztussal, midőn saját, emberi szenvedéseiket az üdvözítő szenvedéssel egyesítik. Bennük teljesedik be az, amit a szenvedés és a feltámadás első tanúi a Krisztus szenvedésében való részesedésről írtak és mondtak. Bennük válik teljessé a szenvedés Evangéliuma, s ugyanakkor mindenki valamiképp tovább is írja azt; írja és elkiáltja a világ felé, hirdeti saját környezete, kortársai számára.

Századok, nemzedékek tapasztalták, hogy *a szenvedésben sajátos erő lakozik*, sajátos kegyelem, amely belsőleg *Krisztushoz közelíti az* embert. Sok szent ennek az erőnek köszönheti belső megtérését: így Assisi Szent Ferenc, Loyolai Szent Ignác és a többiek. E megtérés gyümölcse nem csupán az, hogy az ember felfedezi a szenvedés üdvözítő értelmét, hanem főként az, hogy a szenvedésben egészen új emberré válik. Mintegy új mércére lel benne saját élete és hivatása számára. E fölfedezés különösen megerősíti azt a lelki nagyságot, amely a testit messze felülmúlja az emberben. Minél orvosolhatatlanabbul beteg, teljes egészében legyöngült a test, minél élet- és cselekvésképtelenebb az ember, annál jobban megmutatkozik *a belső érettség és a lelki nagyság*, amely megrendítő tanúságtétellé válik az egészséges, normális emberek számára.

E belső érettség és lelki nagyság –
amellyel az ember szenvedését viseli
– bizonyára a különleges megtérés és
a megfeszített Megváltó kegyelmével
való együttműködés gyümölcse. Ő
maga az, aki Vigasztaló Szentlelke, az
Igazság Lelke által az emberi
szenvedések legmélyén működik. Ő
alakítja át, ha szabad így
mondanunk, a lelkiélet anyagát,
midőn a szenvedő embernek önmaga
mellett kínál helyet. Mint Mester és
Lelkivezető, ő oktatja szenvedő
testvérét arra a *csodálatos cserére*,
amely a megváltás misztériumának
szívében valósul meg. A szenvedés
önmagában nem egyéb, mint a rossz
megtapasztalása. De Krisztus a
visszavonhatatlan jó, az örök
üdvösség alapjává tette. A kereszten
átélt szenvedése révén Krisztus
elhatolt a rossz – azaz a bűn és a
halál – gyökeréig. Legyőzte a gonosz
mesterkedését, a Teremtő elleni
szüntelen lázadását... Krisztus önnön
üdvözítő szenvedésével ott lakik,

semmihez sem foghatóan, minden emberi szenvedés mélyén. S ott Vigasztaló Szentlelke, az Igazság Lelke erejében cselekedhetik.

Mi több: Szent Anyjának szívéen át az isteni Megváltó minden szenvedő ember lelkéig el akar hatolni. Mária az, aki elsőként s a legtökéletesebben részesült a megváltásban. A haldokló Krisztus új – *lelki és egyetemes* – *anyasággal* ruházta fel Máriát, mintegy folytatásaképp annak az anyaságnak, amely a Szentlélek működése által Krisztus életét foganta. Minden ember anyjává tette, hogy a hit zarándokútján mindenki egységben maradjon vele s anyjával, egészen a keresztig. S hogy a kereszt erejében minden meggyógyított szenvedés az emberi gyöngeségből Isten hatalmas erejévé váljék.

Krisztus nem elvont magyarázattal szolgál a szenvedés okát illetően. Mindenekelőtt így szól: „Kövess

engem. Jöjj és szenvedésseddel végy részt a világ üdvösségének művében, amely az én szenvedésemmel teljesedik be”. A szenvedés értelme akkor nyílik meg az ember előtt, ha *felveszi keresztjét* és lélekben egyesül Krisztus keresztjével. Az ember nem emberi szinten, hanem Krisztus szenvedésének szintjén fedezi fel az értelmet. Ugyanakkor pedig a szenvedés üdvözítő értelme Krisztus szintjéről *alászáll az ember szintjére*, s az ő személyhez szóló válaszává lesz. S az ember akkor megtalálja szenvedésében a belső békét, mi több: a lelki örömet.

Felszítsa a szeretetet

29. Az evangéliumi példabeszéd nyomán azt mondhatnánk, hogy a szenvedés sokféle formában van jelen emberi világunkban, s azért van jelen, hogy felszítsa az emberben a szeretetet, azaz saját „énünk” érdekektől mentes átadását a másik

emberért, a szenvedőkéért. Az emberi szenvedés világa, ha szabad így mondanunk, szakadatlanul egy másik világ – az emberi szeretet világa – után kiált. S az önzetlen szeretet, amely az ember szívében és cselekedeteiben megterem, bizonyos értelemben a szenvedésnek köszönhető. Az alapvető emberi szolidaritás, s még inkább: az embertárs szeretete nem engedi, hogy a „felebarát” közömbösen elmenjen mások szenvedése mellett. „Meg kell állnia”, meg kell indulnia, miként az evangéliumi példabeszéd szamaritánusa tette.